

İSTANBUL
KÜLTÜR
SANAT
VAKFI

İKSV

MÜZİK

49. İSTANBUL
MÜZİK FESTİVALİ
18 AĞUSTOS -
16 EYLÜL 2021

İLHAN USMANBAŞ 100 YAŞINDA!

İLHAN USMANBAŞ'S 100TH BIRTHDAY!

DİSKANT ÇAĞDAŞ MÜZİK TOPLULUĞU

DISKANT CONTEMPORARY MUSIC ENSEMBLE

Aslıhan And flüt flute

Ebru Mine Sonakın klarnet clarinet

Bariş Yalçinkaya klarnet clarinet

Sercan Büyükedes bas klarnet bass clarinet

Sertan Sancar korno horn

Kübra Çadircioğlu Uyar korno horn

Okan Akan vurmali çalgılar percussions

Ipek Mine Sonakın arp harp

Kandemir Basmacıoğlu piyano piano

Burak Basmacıoğlu çelesta celesta

Nilay Sancar keman violin

Çağlayan Çetin viyolonsel cello

Ahmet Altinel şef conductor

İstanbul Kùltür Sanat Vakfı

49. İstanbul Müzik Festivali'nin

gerçekleştirilmesine büyük destek sağlayan

TC Kùltür ve Turizm Bakanlığı'na teşekkür eder.

The Istanbul Foundation for Culture and Arts

would like to thank the Ministry of Culture and Tourism,

whose contributions have made

the 49th Istanbul Music Festival possible.

KATKILARIYLA

WITH THE CONTRIBUTION OF

**T.C. KùLTÜR VE TURİZM
BAKANLIğI**

Kùltür ve Turizm Bakanlığı'nın desteği ile hazırlanan bu projenin içeriği hiçbir surette Kùltür ve Turizm Bakanlığı'nın görüşlerini yansıtmamakta olup, içerik ile ilgili tek sorumluluk İstanbul Kùltür Sanat Vakfı'na aittir.

Istanbul Kültür Sanat Vakfı,

*Ilhan Usmanbaş 100 Yaşında! konserinin gerçekleştirilmesindeki değerli katkıları için
Gösteri Sponsoru Aromsa'ya ve değerli işbirliği için Arter'e teşekkür eder.*

Istanbul Foundation for Culture and Arts

*would like to thank the Performance Sponsor Aromsa for their support and
Arter for their kind collaboration towards the realisation of
Ilhan Usmanbaş's 100th Birthday! concert.*

aromsa
YARATICI LEZZET ORTAğINIZ

 ARTER

*Bu yıl sanatılarımıza, adlarına fidan dikerek teşekkr ediyoruz.
Festival sahnelerini onurlandıran her bir sanatı için fidan bağışında bulunuyor,
sanatılarımıza bağış sertifikalarını sahnede bizzat takdim ediyoruz.*

*This year, we thank our artists by planting trees on their behalf.
For each artist honouring the festival stage, we donate saplings and
personally present their donation certificates on the stage.*

İLHAN USMANBAŞ 100 YAŞINDA! İLHAN USMANBAŞ'S 100TH BIRTHDAY!

DİSKANT ÇAĞDAŞ MÜZİK TOPLULUĞU

DISKANT CONTEMPORARY MUSIC ENSEMBLE

Aslıhan And flüt flute

Ebru Mine Sonakın klarnet clarinet

Barış Yalçınkaya klarnet clarinet

Sercan Büyükedes klarnet clarinet

Sertan Sancar korno horn

Kübra Çadircioğlu Uyar korno horn

Okan Akan vurmali çalgılar percussions

İpek Mine Sonakın arp harp

Kandemir Basmacıoğlu piyano piano

Burak Basmacıoğlu çelesta celesta

Nilay Sancar keman violin

Çağlayan Çetin viyolonsel cello

Ahmet Altınel şef conductor

26.08.2021

ARTER Arka Bahçe

PE TH 19.30

ARTER Backyard

İlhan Usmanbaş

Cadenza

solo arp solo harp

SÜRE DURATION: 3'

Özkan Manav

...konuştuk, avuçlarımızda su sesleri...*

flüt, klarnet, korno, vurmaliılar, arp, piyano, keman, viyolonsel

flute, clarinet, horn, percussions, harp, piano, violin, cello

SÜRE DURATION: 9'

İlhan Usmanbaş

Viyolonsel İçin Müzik-94

Music for Cello-94

solo viyolonsel solo cello

SÜRE DURATION: 8'

Ahmet Altinel

Islıkla, mırılıyla, ve,*

*klarnet, korno, vurmaları, arp, viyolonsel
clarinet, horn, percussions, harp, cello*

SÜRE DURATION: 8'

İlhan Usmanbaş

FL-75

solo flüt solo flute

SÜRE DURATION: 5'

İlhan Usmanbaş

More Than One

solo bas klarnet solo bass clarinet

SÜRE DURATION: 3'

İlhan Usmanbaş

Sekizil Octet

2 klarnet, bas klarnet, 2 korno, arp, celesta, piyano

2 clarinet, bass clarinet, 2 horns, harp, celesta, piano

SÜRE DURATION: 20'

Arasız 70' sürer. Lasts 70' without interval.

---

* DÜNYA PRÖMİYERİ WORLD PREMIERE

KONSERE DOĞRU PRE-CONCERT TALK*

18.00-19.00 ARTER ARKA BAHÇE BACKYARD

AYDIN BÜKE MODERATÖRLÜĞÜNDE, AHMET ALTINEL, MEHMET

NEMUTLU, ÖZKAN MANAV VE HASAN UÇARSU İLE BİRLİKTE

“ÖĞRENCİLERİ İLHAN USMANBAŞ'I ANLATIYOR” BAŞLIKLIL SOHBET

MODERATED BY AYDIN BÜKE WITH AHMET ALTINEL, MEHMET

NEMUTLU, ÖZKAN MANAV AND HASAN UÇARSU ON 'İLHAN

USMANBAŞ'S STUDENTS TELL ABOUT HIM'

---

* TÜRKÇE IN TURKISH

DİSKANT ÇAĞDAŞ MÜZİK TOPLULUĞU

DİSKANT CONTEMPORARY MUSIC ENSEMBLE

■ Çağdaş müzik topluluğu Diskant, müzik yapıtlarının bestelenmesine ve yorumlanmasına, ses ve görüntü kayıtlarının gerçekleştirilmesine katkıda bulunmayı ve bu alanda bir araştırma ve iletişim ortamı oluşturmayı amaçlıyor. Çağdaş dünya müziğinin önemli yapıtlarını repertuarına almayı, müzik dinleyicilerinin, yorumcuların ve bestecilerin çağdaş müziğin yeni teknikleriyle ve estetik yönelimleriyle tanışmalarını hedefliyor. Yapıtların bestelenme sürecinde bestecilerle ortak çalışmaya özellikle önem veren Diskant şimdiye kadar birçok bestecinin yapıtlarının ilk seslendirilişini gerçekleştirdi ve Türkiye çağdaş müziğinin daha önce seslendirilme olanağı bulamamış yapıtlarını dinleyiciyle buluşturdu.

■ Istanbul based contemporary music ensemble Diskant performs and interprets contemporary musical works as well as producing interdisciplinary projects. Bringing musicians and artists from other disciplines together, Diskant realises partner projects with national and international composers and contemporary performers. Besides, Diskant organizes seminars and workshops to provide a space for introducing aesthetic orientation of contemporary music and the new techniques for composers and performers. While the ensemble premiered numerous new works of Turkish composers that are composed for them, its ultimate aim can be defined as to perform pioneering and alternative projects.

İlhan Usmanbaş

Cadenza (Konser Aryası Kadansı, 1983)

solo arp

İlhan Usmanbaş 1962 yılında Ankara Radyosu'nda "20. Yüzyılın Müziği" başlığıyla hazırladığı programın girişinde 20. yüzyıl bestecisini tanımlarken, kendi ağzından bir çağdaş müzik bestecisine şunları söyletir: "Para, alkış falan gözümde yok; öyle bir şey yazayım ki şunlara, hiç alışmadıkları, duymadıkları bir şey olsun; alkış bir yana rahatsız olsunlar; olsunlar da beni bu yönüyle tanınsınlar; getireceğim ses dünyası altüst etsin onları." Usmanbaş için çağdaş bir bestecinin yaratmak istediği ses dünyası, başıbozuk, kimliksiz, "biçimsiz" bir sanat değildir elbette. Yeni, eskiyi yok saymaz; yeni olan değişen dünyanın sesi olmak ister. Usmanbaş, müziklerini seslendiren yorumcuların düşüncelerine, arayışlarına, buluşlarına, önerilerine önem vermiş, müziklerinde de bu açıklığı korumuştur. Orkestra ve çalgı toplulukları için yazdığı müziklerde arpı sıkça kullanan Usmanbaş, arp için iki önemli müzik besteler: İlki 1983'te yazdığı solo arp ve yaylı çalgılar orkestrası için Konser Aryası, ikincisi 1992'de yazdığı solo arp için Çizgi ve Noktalar. Konser Aryası'nda arpın çoğunlukla tek sesli kullanımı, orkestra eşliğinde arya söyleyen bir şarkıcının havasını taşır. Yaylı orkestrası bu şarkı etrafında yoğun bir armonik doku oluşturur. Usmanbaş, yapıtın ortasında duyulan kadans bölmesinde arpın farklı renklerini, ince ve kalın ses bölgelerindeki tını farklarını, yumuşak glissando'lu ezgisel dokuları kullanarak arpın şiirsel dilini ustaca ortaya çıkarmıştır. Konser Aryası'ndaki *Kadans* bölümü, Usmanbaş'ın kompozisyon öğrencisi olan arpist İpek Mine Sonakın tarafından bu konserde bestecinin de onayıyla, bağımsız bir parça olarak seslendirilecektir. (Süre 3')

Özkan Manav

...konuştuk, avuçlarımızda su sesleri... (2019)

flüt, klarnet, korno, vurmaları, arp, piyano, keman, viyolonsel

Küçük bir oda topluluğu için bestelenen bu müzik, adını Salih Bolat'ın "Neler Konuşmadık" adlı şiirinin bir dizesinden alır ve bu dizinin esinlediği imgelerin peşine düşer. Burada topluluk üyelerinden ikisi (flüt ve klarnet) neredeyse hep "konuşma" eylemi sergilerken, keman ve çello çoğu kez su imgeleriyle oynaşır. Piyano, arp, korno ve vurmaları ise kimi zaman "konuşma"ya aktif olarak katılarak, kimi zaman su imgeleriyle etkileşime girerek bu iki imge arasında gezinir. Bu yaklaşımın alegorik olma tehlikesi taşıdığı aşikârdır. Yine de –bu tehlikenin farkında olarak– bu yapıtta alegorizmin sınırlarında gezinmenin tadını çıkardığımı itiraf etmeliyim. Bu noktada, seslerle anlatımın dolaylılığına olduğu kadar çağdaş müziğin ses paletinin genişliğine de güvenmiş olmalıyım. İşittiklerimiz ne gerçek konuşmadır ne de su sesleridir sonuçta, onların uzak/yakın çağrışımlarıdır. Müziğin sonlarına doğru, insanların birbirini dinleme sabrı göstermeden heyecanla, topluca konuşmalarını andıran ses tabloları da belirir ki bu tür sosyalleşme anları içinde yer aldığımız Akdeniz havzasının karakteristik kültürel özelliklerindedir. Parçanın kurucu yapı taşı g'lu ses aralıklarıdır. İlk seslendirilişin yapılacağı konserin "Usmanbaş 99" başlığıyla değerli hocamız İlhan Usmanbaş'ın 99. yaşına armağan edilmesi niyeti nedeniyle bu yapıtta ikişerli olarak g'lu ses aralıkları kullanılmıştır. Müziğin ilk yarısında büyük g'lular ve iç bölünmeleri, ikinci yarısında küçük g'lular ve iç bölünmeleri egemendir. Diskant Topluluğu'nun yakın arkadaşlarım olan üyelerinin isteği üzerine bestelenen yapıt bu topluluğun müzisyenlerine ithaf edilmiştir. (*Süre 9'*)

— ÖZKAN MANAV

İlhan Usmanbaş

Viyolonsel İçin Müzik-94 (1994)

solo viyolonsel

Genelde beş ya da altı (bazen daha fazla) notalı, yaklaşık seslerden oluşan küçük bir motifle sonlanan cümlelerden

kurulu bir doğaçlama yazısı. Zaman zaman çok hızlı geçitler. Parçanın ortasından sonra gelen iki sesli geçitler yanında, tremololu *glissando*'lar. Son sayfada çok hızlı ve atlamalı bir pasajın ardından, bitiriş için kullanılan aynı tarzda bir *glissando*. Lutoslawski'nin anısına. (*Süre 8*)

İlhan Usmanbaş'a ait program notu metinleri için bkz. *Perpetuum Mobile*:

İlhan Usmanbaş'ın Yapıtı, yay. haz. Aykut Köksal, Mehmet Nemutlu, Kıvılcım Yıldız şenrkmez, Pan Yayıncılık, 2015.

— İLHAN USMANBAŞ

Ahmet Altinel

Islıkla, mırıltıyla, ve, (2021)

klarnet, korno, vurmaları, arp, viyolonsel

Yapıt adını, İlhan Usmanbaş'ın hem derslerinde hem gündelik hayatında partisyondaki veya kafasındaki bir müziği sıklıkla mırıldanarak ve ıslık alarak söyleme alışkanlığından alıyor. Sondaki boşlukla bağlanan “ve” bağlacı ise Usmanbaş'ın hem besteciliğinin zamansızlığına ve sabitlenemezliğine hem de verdiği ilhamın, ıslıkların ve mırıltıların peşine düşen müzisyenlerin zihninde farklı müziklere dönüşme potansiyeline ve bu anlamda, sınırsızlığa açılıyor. (*Süre 8*)

— AHMET ALTINEL

İlhan Usmanbaş

FL-75 (1975)

solo flüt

Flüt solo için. l izgisi olmadan salt değerlerle yazılmış, salt değerlerin küçük uzama ve kısaltmalarının getirdiği sürekli lik kaymalarından yararlanan parça. Tam zıtlık olarak hızlı (ama *pp*) otuz ikiliklerin ve araya konan küçük aksanların belirginlikleri ile sürer. Bir başka zıtlık öğesi de en başta incelerdeki aksanlı *ff* ve tekdüze geçidin sonda aynı ses alanında *p* ve *dolce* olarak gelmesidir. Parça içinde dörtlüklerin ve noktalı dörtlüklerin *non legato* anlatımına karşılık, sekizlik değerlerin inişli çıkışlı çizgilerinin alabildiğine *legato* ve *dolce* kullanılması, aranmış olan başka türlü bir zıtlık öğesidir. (*Süre 5*)

İlhan Usmanbaş'a ait program notu metinleri için bkz. *Perpetuum Mobile*:

İlhan Usmanbaş'ın Yapıtı, yay. haz. Aykut Köksal, Mehmet Nemutlu, Kivılcım Yıldız Şenürkmez, Pan Yayıncılık, 2015.

— İLHAN USMANBAŞ

İlhan Usmanbaş

More Than One (2007)

solo bas klarinet

İlhan Usmanbaş'ın 1976 tarihli unutulmaz *Bas Klarinet x Bas Klarinet*'inden sonra, basklarinet için yazdığı ikinci solo. Hollandalı basklarinetçi Henri Bok için yazılan *More than One (Birden Fazla)* üç sayfalık kısa, yalın bir basklarinet müziği. Do'dan çıkıp do'ya dönen yaklaşık bir dakikalık bir çember... Belli bir hat boyunca düzenli ilerleyen, bir gam yapar gibi çıkan (sonra inen) ana seslerle, bunlardan bazılarına ulanan ön kuyruklardan (hızlı ya da ağır çarpmalardan) oluşan bir yazı. Bazı ön kuyruklar öylesine şişiyor ki, zamanın düzenli akışı askıda kalıyor... Bize tüm yalınlığı içinde, bir kompozisyona ilişkin temel parametreleri bir kez daha hatırlatıyor *More than One*: Ana sesler, ikincil sesler; zaman, zaman-dışı; yükselme, alçalma; merkez, karşı kutup; düzen, asimetri. Zamandışı küçük notaların (çarpmaların) icra serbestliği dışında, tamamen “kapalı” bir bütünlüğe işaret eden yapıt, sırf başlığı yüzünden, günün birinde yorumculardan birini muhtemel bir “açık”lığa kışkırtırsa hiç şaşmam! (*Süre 3*)

— MEHMET NEMUTLU

İlhan Usmanbaş

Sekizil (1960/67)

2 klarinet, bas klarinet, 2 korno, arp, celesta, piyano

Sekizil 1960'da başlanmış, 1967'de tamamlanmış bir yapıt. (Oransay'a göre, beş bölüm olarak tasarlanmış, 1 Kasım 1960 – 16 Şubat 1961 arasında ilk iki bölümü tamamlanmış.) İlhan Usmanbaş'ın üretiminde kritik yönelimlerin yaşandığı bir dönemin ürünü: Erken ve ileri evre diziselliğin keşfedildiği 1950'li yıllar geride kalmış, dizisel tekniklerin raslamsal/ yığınsal yazıya doğru evrildiği 60'lı yıllara ulaşılmıştır. Bu

dönem, Parçalanmış Sinfonietta ve Bale İçin Müzik-68 ile zirveye ulaşır. 70'lerin eşiğindeki Berk/Ayhan/Necatigil patlaması ise bir adım ötededir. Sekizil'in bölümleri arasına giren yedi yılda besteci iki büyük orkestra parçası (Gölgeler, Bölüm), önemli solo yapıtlar (Ölümsüz Deniz Taşlarıydı, Soruşturma, Ki Yalnızdırlar) ve önemli bir oda müziği yapıtı (Boşluğa Atlayış) tamamlar.

Sekizil bir yanda üfleme (2 klarnet, bas klarnet, 2 korno), diğer yanda "telli" çalgılar (çelesta, arp, piyano) barındıran tuhaf, muhtemelen denenmemiş bir topluluk için yazılmış. Buna rağmen ses şiddeti, tını, artikülasyon ve yazı açısından dengeli, renkli, potansiyeller taşıyan bir topluluk: Tek renkli sayılabilecek klarnet ailesi de her biri ayrı renkler taşıyan telliler ailesi de geniş bir ses alanına hâkim. Kornolar, bu iki grubun arabulucusu gibi. Tek tek düşünüldüğünde homojen bir tek-renklilik (klarnet-trio, korno-duo, piyano/arp solo, telliler-trio), birlikte düşünüldüğünde geniş bir renk spektrumu ve artikülasyon olanağı... Çizgisel (kontrpuantik) yazıyı uç sınırlara taşımak (üflemeler, piyano, çelesta); eşzamanlılığı mikro (akorlar) ya da makro (heterojen dokular) boyutlarda devreye sokmak; yığınsesler ya da minimal (tek sesli, tek çizgili, noktalamacı) dokular elde etmek mümkün... Doğrusu, bunlar birer imkân olmaktan çok, Sekizil'de fiilen gerçekleştirilmiş süreçler.

Yapıt kesintisizce birbirini izleyen, kimi zaman birbirini doğuran sekiz bölümden oluşur. Ses perdelerinin seçilimi, sıkı olmayan bir diziselliğe yaslanır. Besteci kendi program notlarında, Sekizil'de dizisel yöntemin "ayrıntıları ile uygulanmadığını," ama dizinin getirdiği "göze ve çekirdeklerin, ses yükseklikleri alanında kullanıldığını" belirtir. Usmanbaş 60'lı yıllarda yazdığı yapıtlarda dizisel tekniği kullanır kullanmasına, ama tekniğin bağlayıcı, sınırlayıcı (doktriner) yanlarını özgürlükler yararına yorumlar, gerektiğinde onları bu yönde törpüler. Bu açıdan Sekizil'in bölümleri arasında belli belirsiz bir yaklaşım farklılığı okunabilir: İlk dört bölüm dizinin getirdiği motiflere ("göze ve çekirdeklere") daha sadıktır. Sonraki bölümlerde dizi, daha çok, kümülatif ya da istatistiki bir çerçeve sağlamak için oradadır. Son dört bölümde motifler bütün bütün önemsiz değillerse de yazı içindeki taşıyıcı

güçlerini epey yitirmişlerdir. Partiler, ezgi çizgileri, öncelikle “hareket” için vardır.

Usmanbaş tasarısı evresinde yapıtı grafik olarak görselleştirme, onu öncelikle çizgilerle gerçekleştirme yöntemini kullanmaya bu yıllarda başlar. Grafik biçimler halinde kâğıda dökülen müzikal kompozisyonun olmazsa olmazı, harekettir...

Unutulmamalı: Bir kompozisyon, her şeyden önce, bestecinin kafasındaki ilk kıvılcımı olabildiğince yaşatmaya, yaratış anındaki tazeliği korumaya çalışan, iyi tasarlanmış bir gerçekleştirme, bir kurgudur.

I. (Bütün çalgıların kullanıldığı üç bölümden biri. Dizi en açık haliyle burada işitilir; özellikle klarnet hatlarında.) Yaklaşık iki buçuk dakikalık bu bölüm iki kesitlidir: İlk kesitte, kornoların pedal sesleri üzerine tek tek eklenen çalgılar iki hamlede, topluluğun tınısal kimliğini büyük ölçüde yansıtan bir *tutti*'ye ulaşırlar. Buradaki korno pedallarının ilginç tarafı, topluluğun tınlayışı ve bizim onu algılayışımız üzerinde belirleyici olmalarıdır. Dinleyiciyi koşullayan, ilk iki pedal sesi arasındaki çarpıcı farklılıktır: Önce sert-uyuşumsuz (soldiyez-solbekar), ardından tam-uyuşumlu (la-mi) tınlayan iki aralık. Bu aralıklar ilk kesite birer hafta gibi iliştilmiş. Diğer çalgılardaki tüm fikirler bu aralıkların yarattığı gerilim ve çözülümün (uyuşumun) etkisi altında kalıyor sanki.

İkinci kesit, tellilerin kısa akorlarıyla elde edilen dağınık, tekinsiz bir zemin üzerinde, bu kez sadece klarnetlerin diziden çıkma yeni motif ve ifade arayışları olarak özetlenebilir. En sonda kendisini hatırlatan uzun korno sesleri (bu kez bir yarı-uyuşumlu aralık: sol-si) ve arptaki son dört ses, sonraki bölüme geçişin habercisidir. İlk kesitte klarnetlerde kullanılan sıkı ritmik değerlerin, ikinci kesitte yerlerini (her bir sesin süresinin belli bir zamansal kesinlik taşımaksızın belirlendiği) özgür bir notalamaya bırakması, kesitler arasındaki retorik özgürleşmeye de işaret eder.

II. Klarnetler için bir trio: Önce bir homofon giriş kesiti, ardından dizinin en “manalı” seslerinden (Almanca nota adlarıyla: B, A, C, H) oluşan motifin aktarımlarıyla bezeli taklitli kontrpuan örgüsü. Girişte hem ritmik değerler hem de özgür grafik notalama birlikte kullanılır; sonra, “örgü”nün ruhuna uygun özgür notalama tüm klarnetlere yayılır.

(Böylece, 12-ses dizisi tonaliteden, özgür süre değerleri ise aralıkların sıkı düzeninden bağımsızlaşmaya imkân sağlar. Çizgisellikten (kontrpuantik yazıdan) bir kopuş, ama aynı zamanda ona biat... Gerçekten Bach'a bir selam mı?) Bölümün toparlanması, klarnetlerin ritmik değerlere geri dönüşü ve kornolarla piyanonun müziğe katılmasıyla gerçekleşir.

III. Bu bölümde yazıyla ilgili (kompozisyonel) bir sorunun tartışıldığına tanık oluruz: Zamanın katmanlanması... Buradaki temel soru şu olabilir: Bir müzikte iki farklı zaman (*tempi*), birbirinden farklı kulvarlarda bağımsızca akabilir mi? Besteci bunu sağlamak için kulvarları ses, tını ve tempo açısından birbirinden iyice ayırır. Birinci kulvar: Kornolar (sonradan arp) + 6 ses + 96MM sabit tempo. İkinci kulvar: Piiano + diğer 6 ses + 78–132MM arasında sürekli değişen tempo. Kulvarlara özgü bu temel nitelikler ısrarla sürdürüldüğü için, dinleyicinin birbirinden farklı zamanların bir eşzamanlılık içinde aktığını deneyimlemesi mümkündür. (Zamanının epey ilerisinde bir ele alış... 12-ses tekniği postdizisel evrede böylesi katmanlaşmaların vurgulanmasında etkili olabilen bir yöntemdi.)

Kornoların ardından yazıya katılan arp, zamansal katmanlar arasındaki ayrımı pekiştirici bir etki yaratır: Onun, ölçüyü dörde, beşe, altıya bölen değerleri sayesinde, birinci kulvarın temposunda geniş bir dalgalanma etkisi elde edilir. Bu noktadan sonra müzik hızla evrilir; piiano baştaki figürlerini terk ederek tizlerdeki iki ses tekrarına (do-do<) kilitlenir. Bu kilitlenme IV. bölüme geçişi sağlayan köprünün başıdır; sonu ise, piyanonun arptaki inişe cevap vererek sonradan bir pedal sesine dönüşecek olan kalın mi sesine oturmasıdır.

IV. Topluluktaki bütün çalgıların kullanıldığı üç bölümden biri olan bu bölüm (diğerleri I ve VIII), dizisel malzemenin epey açık göndermelerle hatırlatılarak dönüştürüldüğü bir köprüdür; güçlü müzikal fikirler içeren III. ve V. bölümleri birbirine bağlar. Dizisel göndermeler pedal sesleri ve pedal armonileriyle elde edilen durağan bir zemin üzerinde gerçekleşir: Başta piyanodaki mi pedalı ile klarnetlerin iki ayrı oktavdan tekrar ettiği dörtlü akoru (do<-fa<-si); sonda, çelestadan piyanoya geçen Fa pedalı bu zemini oluşturur. Arpın “huzursuz” akorları (12-ses dizisi ile türevlerinin iç içe geçirilmesiyle elde

edilen örgü), klarnetlerle piyanoda (dizinin “retro”sundan elde edilen) inici/çıkıcı hareketlenmeler, çelestada pedal sesi öncesinin ve sonrasının ritmik artikülasyon taşıyan motifleri, dizisel göndermelere örnek olarak verilebilir.

V. Önceki bölümde üflemeler ve piyanodaki pedal seslerinin yordduğu doku, burada bıçakla kesilmiş gibi son bulur.

Tellilerin kısa, kesik, titrek akorlarından oluşan zemin üzerinde çelestanın (sonra arpın) sürekli inen çıkan gamları iştilir.

Aslında tamamen eşit değerlerden oluşan bu uzun, sakin, ama kararsız hat boyunca, âni tempo değişikliklerine başvurulur (48/60/78MM). Herhangi bir merkeze bağlanmamak üzere (hatta özellikle bundan kaçınmak için) tasarlanmış bu sürekli yürüme hali, bir iç konuşma, bir doğaçlama gibidir. Dinleyici kulağına çarpanları “anlayıp” öncelik sırasına sokmak ister bir an önce. Bu yürüyüşün savruk sürekliliğini fark ettiğinde de muhtemelen, onu ikincilleştirmeyi, bir kenara koymayı tercih edecektir; ancak, tempo değişikliklerinin yarattığı “rahatsızlık” ona bu imkânı bir türlü vermez. (Bestecinin hanesine yazılacak bir puan!..)

Kornoların dokuya yeniden taşıdığı uzun sesler ile “doğaçlayan gam” arasındaki gerilim, bölümün ana dinamiği olmuştur.

Gamdaki son yükselmenin tiz bir la= sesine saplanıp kalmasıyla bu yaratıcı gerilim son bulur. Kornoların girişinin ardından ortadan kaybolan akorlu zemin ise, tam bu noktada piyanoda yeniden belirir. Bölümü sonlandıran, akorların sıkışarak tizleşmesi ve (sonraki bölümün başlangıcı olan) la= sesine ulaşmasıdır.

VI. Dokusal açıdan önceki bölüme benzer: Akorlar eşliğinde, tekil bir çizgi... V. bölümde çelesta ve arpıta duyulan yatay çizgisel hareket (gamlar), bu bölümde çok yüksek bir hıza ulaşmış olarak piyanodan iştilir. Seslerin soğukkanlı, düzenli akışının yerine, II. bölümdekine benzer oylumlu, ani manevralar yapan ve yaklaşık üç dakika boyunca soluksuz süren bir akış gelmiştir. Bu akışı artiküle eden üfleme akorları V. bölümdekilerle karşılaştırıldığında, iyice uzamış ve radikalleşmiştir. Akorların soluklandığı yerde 1. klarnet piyanoyla kısa süreli bir kontrpuan kovalar; ardından asli görevine, akorlara geri döner. Üflemelerdeki akorlar türlü sıkışma ve genişlemelerle devam eder. Üflemeler son akora,

piyano tek sese takıldığında, bölüm de son evresine girmiş olur: Piyano alabildiğine hızlı bir pasajın ucundaki son sesle (si), VII. bölüme damga vuracak olan çelesta soloyu hazırlar. Tüm bu devinim içinde, Sekizil'in ilk dört bölümüne cömertçe yön vermiş olan 12-ses dizisinden (çok soluk bazı göndermeler dışında) herhangi bir ize rastlanmaz.

VII. Bu bölümde, son bölüm için dinlendirilen piyano dışındaki tüm çalgılar yer alır. Ama bölümün lokomotifi, uzun süre ince si sesine tutunmaya, bu sesi kulaklara kabul ettirmeye çalışan çelestadır. Arptaki hareketli salkımseslerden çok, kornoların iç içe sarmallar oluşturan disonanslarıdır çelestayı zorlayan. Klarnetler de dokuya katıldığında, çelesta si'deki ısrarından vazgeçer. Bölümün sonunda si, bir pedal olarak kornolarda kalmıştır yalnız. Tüm bölüm koca bir puandorg, asılı kalmış büyük bir zaman parçası gibi tınlar.

VIII. Son bölümde, her çalgı renginin farklı bir artikülasyona (ses çıkarma şekline) ve farklı bir jeste (sesi sürdürme şekline) yöneldiği heterojen yapıda bir final müziği ile karşı karşıyayız. Bölüm *fermata*'larla bezeli bir piyano kadansıya açılır. Süreleri piyanist tarafından belirlenen uzun sesler, ezgisel jestlere dönüşmek ister, dönüşemez. Üflemelerde VI. bölümdekine benzer genişleyen daralan akorlar iştilir; ancak birliktelikleri hiç bozulmaz. Piyanodaki kısacık seslerden oluşan debisi yüksek akış bütün ses alanına yayılma eğilimindedir; ama bunu ilerde, çelesta da bu akışa katıldığında başarır. Piyano-çelesta ikilisiyle üflemelerin arasına yerleşen arpın ısrarlı, hatta telaşlı vurgulamaları vadenin dolduğunu haber vermek ister: "Makul" bir dizisel teknik içinde başlayan Sekizil'in sonunu getiren, dirseklerle çalınan geniş bir piyano salkımsesidir. Usmanbaş müziğinin yedi yıllık bir zaman zarfında nereden nereye geldiğinin çarpıcı bir işareti sayabiliriz onu. (*Süre 20'*)

— MEHMET NEMUTLU

*İstanbul Kültür Sanat Vakfı,
49. İstanbul Müzik Festivali'nin
gerçekleştirilmesine büyük katkı sağlayan
sponsor ve destekçilerine
teşekkür eder.*

*Istanbul Foundation for Culture and Arts
would like to thank its sponsors and supporters,
whose contributions have made the
49th Istanbul Music Festival possible.*

İKSV
KURUCU SPONSOR
FOUNDING SPONSOR

**YÜKSEK KATKIDA BULUNAN
GÖSTERİ SPONSORLARI
PERFORMANCE SPONSORS
WITH HIGHER CONTRIBUTION**

TEKFEN VAKFI

**İKSV
KONAKLAMA SPONSORU
HOTEL SPONSOR**

THE MARMARA
GROUP

KATKIDA BULUNAN KURUM VE
GÖSTERİ SPONSORLARI
CONTRIBUTING INSTITUTION AND
PERFORMANCE SPONSORS

ANATOLYANALIM
ANBORSANBOI
ANATSANATSAN
ANBODITTEANBO

MEKE

bluechip® creative
events

EĞİTİM DESTEK FONU SPONSORU
EDUCATION SUPPORT FUND SPONSOR

ORGANİK GROUP

TSKB

ışıklar holding a.ş.

STONELINE

KATKI SAĞLAYAN KURULUŞ
CONTRIBUTING CORPORATION

aromsa
YARATICI LEZZET ORTAĞINIZ

aktifbank
ÖZEL BANKACILIK

BERRİN ERENGÜL

ELVAN TUĞSUZ GÜVEN

EVA BARLAS

DEĞERLİ İŞBİRLİĞİ İÇİN
TEŞEKKÜR EDERİZ
ACKNOWLEDGING
THE KIND COLLABORATION OF

MEDYA SPONSORLARI
MEDIA SPONSORS

Oksijen
HABERLER
TÜRKİYE

Bloomberg

**HABER
TURK**

**“Açık Radyo.”
94.9**

radyspor

ANDANTE
Türkiye'nin Müzik Kültürü Dergisi

HOME
art

ınbusiness

SOCRATES

ŞAMDAN
Plus

VOGUE
TÜRKİYE

EngageYa

ajandakolik
Hayat kısa sanat uzun

cazkolik

DIKEN

gazete
duvaR.

kariyer.net

k ooplog

T24

İKSV
SİGORTA SPONSORU
INSURANCE SPONSOR

İKSV
SERVİS SPONSORLARI
SERVICE SPONSORS

Sağlık
Healthcare

Stratejik Araştırma
Strategic Research

CRM Yazılım
CRM Software Development

CRM Danışmanlığı
CRM Consulting

Mobil Uygulama Yazılım
Mobile App Development

Dijital Reklam Danışmanlığı
Digital Advertising Consultancy

İş Sağlığı ve Güvenliği Danışmanlığı
Occupational Safety and Health Consultancy

muzik.iksv.org

 [istanbulmuzikfestivali](https://www.facebook.com/istanbulmuzikfestivali)

 [muzikfestivali](https://twitter.com/muzikfestivali)

 [istanbulmuzikfestivali](https://www.instagram.com/istanbulmuzikfestivali)

[#başkabirfestival](https://www.instagram.com/istanbulmuzikfestivali)
[#istanbulmuzikfestivali](https://www.instagram.com/istanbulmuzikfestivali)
[#iksvseveseve](https://www.instagram.com/istanbulmuzikfestivali)

*İstanbul Müzik Festivali, İstanbul Kültür Sanat Vakfı (İKSV) tarafından düzenleniyor.
Istanbul Music Festival is organised by Istanbul Foundation for Culture and Arts (İKSV).*

*Programda değişiklik hakkı saklıdır.
Programme subject to change.*

İstanbul Kültür Sanat Vakfı
Istanbul Foundation for Culture and Arts
Nejat Eczacıbaşı Binası
Sadi Konuralp Caddesi No: 5
Şişhane 34433 İstanbul
T (212) 334 07 00
F (212) 334 07 02
E music.fest@iksv.org
muzik.iksv.org